

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jakuba Camrdy a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobce: **R. H.,** zastoupen Mgr. et Mgr. Václavem Klepšem, advokátem se sídlem Varšavská 714/38, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2020, č. j. 13 Az 38/2018 – 33,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2020, č. j. 13 Az 38/2018 – 33, **se ruší.**

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 15. 6. 2018, č. j. OAM-1054/ZA-ZA11-K02-2017, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 3 400 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho právního zástupce Mgr. et Mgr. Václava Klepše, advokáta.

Odůvodnění:

I.
Průběh dosavadního řízení

[1] Žalobou podanou dne 24. 7. 2018 k Městskému soudu v Praze se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí ze dne 15. 6. 2018, č. j. OAM-1054/ZA-ZA11-K02-2017, jímž

žalovaný neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a ani § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Ze správního spisu vyplynulo, že žalobce podal dne 19. 12. 2017 žádost o udělení mezinárodní ochrany a dne 22. 12. 2017 byl s žalobcem proveden pohovor k této žádosti. Žalobce je ukrajinské národnosti, v zemi původu naposledy žil v obci P. ve Lvovské oblasti, ale od roku 2012 žije v České republice spolu se svou partnerkou a synem, s nimiž sdílí společnou domácnost a kteří zde pobývají na základě povolení k trvalému pobytu. O mezinárodní ochranu požádal z toho důvodu, že se nemůže vrátit do země původu, jelikož na území České republiky má partnerku a nezletilého syna a celá rodina zde realizuje svůj rodinný a soukromý život. Žalobcova partnerka i jejich syn jsou na žalobci závislí a jeho vycestováním by tak byly porušeny mezinárodní závazky České republiky vyplývající především z Úmluvy o právech dítěte a Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále též „Úmluva“). Žalobce dále vyslovil obavy z ozbrojeného konfliktu na Ukrajině. Žalobce se obává toho, že by byl povolán do armády, kam byli dle jeho tvrzení všichni v jeho věku odváděni. Žalobce poukázal na to, že by mu hrozilo mučení, nelidské a ponižující zacházení či ohrožení na životě a zdraví. Armáda byla v době podání žádosti intenzivně nasazena na východě země, kde probíhaly ozbrojené střety, a nepodařilo se vyjednat příměří. Ani západní část země nebyla podle žalobce bezpečná, jelikož na Ukrajině v té době probíhaly boje o moc mezi vládnoucími a opozičními silami.

[3] Žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí neshledal důvody uváděné žalobcem dostačujícími pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany. Konstatoval, že v zemi původu žalobce v době vydání jeho rozhodnutí neprobíhal takový ozbrojený konflikt, jehož důsledky by bylo možné pokládat ve vztahu k žalobci za vážnou újmu podle § 14a odst. 1 a 2 písm. c) zákona o azylu. Situace ve Lvovské oblasti, odkud žalobce pochází, byla stabilní a území plně kontrolovala ukrajinská ústřední vláda. Ve vztahu k doplňkové ochraně dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu žalovaný konstatoval, že žalobci nic nebrání v tom, aby po dobu nezbytně nutnou vycestoval na Ukrajinu a legalizoval si pobyt na území České republiky nebo vycestoval i se svou rodinou.

[4] Proti rozhodnutí žalovaného podal žalobce žalobu, kterou městský soud rozsudkem ze dne 30. 4. 2020, č. j. 13 Az 38/2018 – 33, zamítl. Městský soud předně konstatoval, že žalovaný zjistil skutkový stav věci dostatečně a zjišťoval ve smyslu § 50 odst. 3 správního řádu jak skutečnosti svědčící ve prospěch, tak i v neprospěch žalobce. Následně se městský soud zabýval námitkou žalobce směřující k posouzení splnění podmínek pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, přičemž odkázal na obecná východiska plynoucí např. z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2018, č. j. 6 Azs 6/2018 – 33 (všechna zde zmiňovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná též na www.nssoud.cz). Podle městského soudu se žalovaný touto formou mezinárodní ochrany zabýval zcela dostatečně, avšak neshledal, že by v nyní posuzované věci byl neurčitý právní pojem „*v případě hodném zvláštního zřetele*“ naplněn. Žalovaný tak při posuzování podmínek pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu nepřekročil meze svého správního uvážení.

[5] Městský soud aproboval závěr žalovaného týkající se bezpečnostní situace na Ukrajině a s odkazem na judikaturu Nejvyššího správního soudu zdůraznil, že situace ve Lvovské oblasti, ze které žalobce pochází, byla v době rozhodování městského soudu

stabilní, a tedy nebylo možné mít za to, že by mu v případě návratu do země původu hrozilo nebezpečí vážné újmy dle § 14a odst. 1 a 2 zákona o azylu. Ukrajina navíc byla zařazena mezi bezpečné země původu s výjimkou poloostrova Krym a částí Doněcké a Luhanské oblasti. Důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu není dle městského soudu ani ekonomická situace na Ukrajině.

[6] Městský soud se dále zabýval tvrzením žalobce, že vycestování žalobce by bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky ve smyslu § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu. Městský soud odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 9. 2016, č. j. 6 Azs 166/2016 – 28, a uvedl, že neshledal, že by v samotné vycestování žalobce do země původu bylo nepřiměřeným zásahem do rodinného a soukromého života žalobce či jeho rodiny. Městský soud zdůraznil, že žalobci nebyl na území České republiky zakázán pobyt a může tak k legalizaci svého dalšího pobytu na území České republiky využít instituty, které poskytuje zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“). Žalobcova partnerka i jejich syn jsou oba státními příslušníky Ukrajiny, proto mohou pobývat na Ukrajině spolu s ním, případně může vycestovat pouze žalobce, jelikož jeho syn nezůstane v České republice nezaopatřený. Městský soud uzavřel, že otázka žalobcových rodinných poměrů byla posuzována v řízeních o správním vyhoštění, avšak není důvodem pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu.

II.
Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[7] Žalobce (stěžovatel) napadl rozsudek městského soudu kasační stížností z důvodů, které lze podřadit pod § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Má za to, že městský soud stejně jako žalovaný nesprávně posoudili splnění podmínek pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu a pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu.

[8] Stěžovatel v prvé řadě nesouhlasí s názorem městského soudu, že při posuzování splnění podmínek pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu je dostačující, pokud se žalovaný touto formou mezinárodní ochrany zabýval a své závěry odůvodnil. K tomu stěžovatel odkázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 – 55, a konstatoval, že soud má přezkoumat úvahy žalovaného týkající se splnění podmínek pro udělení humanitárního azylu a případně je korigovat, pokud jsou zjevně nesprávné.

[9] Stěžovatel dále namítá, že v jeho případě by byl zásah do jeho soukromého a rodinného života způsobený nutností vycestovat do země původu důvodem pro udělení doplňkové ochrany pro rozpor s mezinárodními závazky České republiky podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu. Stěžovatel na území České republiky pobývá již deset let, jeho syn se zde narodil a navštěvuje českou školu. Rodina sice může realizovat svůj rodinný život na Ukrajině, ale vzhledem k existenci silných vazeb na Českou republiku je to nemyslitelné. Stěžovatel dále upozornil na to, že městský soud se měl zabývat také situací související s pandemií onemocnění COVID-19, jelikož Ukrajina je jednou z nejvíce postižených zemí, kde není zdravotní situace pod kontrolou a kapacita nemocničních

zařízení nepostačuje nárůstu počtu nakažených tímto onemocněním. Stěžovatel a jeho rodina tak nemohou realizovat svůj rodinný život v zemi původu z důvodu složité socioekonomické i zdravotní situace. Závěrem stěžovatel namítá, že žalovaný i městský soud pochybili, když ke zjištění skutkového stavu nevyslechli stěžovatelovu partnerku či jejich nezletilého syna.

[10] Vzhledem k uvedenému stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

[11] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popřel oprávněnost kasačních námitek, neboť je přesvědčen o tom, že napadené rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem o azylu i správním řádem. Žalovaný se domnívá, že dostatečně zjistil skutkový stav a žádost stěžovatele důkladně posoudil na základě aktuálních podkladů a neshledal žádné relevantní důvody pro udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný se ztotožnil s rozsudkem městského soudu a navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost pro nepřijatelnost odmítl, případně aby ji zamítl.

III.
Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku městského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[13] Nejvyšší správní soud se dále ve smyslu § 104a s. ř. s. zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad zákonného pojmu „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publ. pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského (městského) soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

[14] Nejvyšší správní soud ovšem v rozsudku ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021 - 49, uvedl, že výklad provedený ve shora citovaném usnesení není plně využitelný, zvažuje-li Nejvyšší správní soud, zda je třeba výjimečně prolomit pravidla stanovená v § 75 odst. 1 a § 109 odst. 5 s. ř. s. a přihlédnout při posuzování kasační stížnosti ke skutečnostem, které nastaly až po vydání rozhodnutí krajského (městského) soudu, aby bylo zajištěno dodržení norem požívajících aplikační přednost ve smyslu čl. 10 Ústavy, jimiž ve věcech mezinárodní ochrany budou zejména čl. 2 a 3 Úmluvy a zásada *non-refoulement*. V těchto případech je třeba se s otázkou, zda je prolomení namístě, věcně vypořádat buď v rámci hodnocení přijatelnosti (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2017, č. j. 9 Azs 14/2017 – 30), nebo shledat přijatelnost kasační stížnosti a uvedené otázce se věnovat v rámci meritorního přezkumu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 2. 2021, č. j. 2 Azs 214/2020 – 46). Také při aplikaci § 104a s. ř. s. je totiž třeba postupovat tak, aby byly dodrženy mezinárodní závazky České republiky plynoucí z čl. 2 a 3 Úmluvy a zásady *non-refoulement* (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 – 32).

[15] V nyní posuzované věci Nejvyšší správní soud shledal, že je nezbytné přihlédnout ke skutečnostem, k nimž došlo až po vydání rozhodnutí městského soudu, a že ve světle těchto skutečností je kasační stížnost přijatelná.

[16] Skutečnost, že na Ukrajině došlo ke zcela zásadní změně situace způsobené invazí ozbrojených sil Ruské federace, která byla zahájena dne 24. 2. 2022 a která vyvolala brutální válečný konflikt, v jehož důsledku na Ukrajině denně umírají civilisté a do Evropy z této země proudí miliony válečných uprchlíků (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31), je k okamžiku rozhodování Nejvyššího správního soudu všeobecně známou skutečností, kterou není třeba prokazovat.

[17] V době rozhodování městského soudu, tj. dne 30. 4. 2020, však situace na Ukrajině nebyla takto vyhrocena a nedalo se hovořit o ozbrojeném konfliktu, který by zasahoval celé její území. Otázkou, zda a za jakých okolností má Nejvyšší správní soud povinnost vzít v potaz válku na Ukrajině, která vypukla během řízení o kasační stížnosti ve věci mezinárodních ochrany, se Nejvyšší správní soud zabýval v již zmíněném v rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31, v němž konstatoval:

„*Základním pravidlem rozhodování správních soudů je přezkum rozhodnutí správního orgánu na základě skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Citované pravidlo odráží přezkumný charakter správního soudnictví. V řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu (§ 65 a násl. s. ř. s.) správní soudy posuzují to, zda správní orgán na základě skutečností, v té době existujících a řádně a v potřebném rozsahu zjištěných, a na základě právního stavu platného v době jeho rozhodování rozhodl po právu. Rozhodování soudu není dalším stupněm správního řízení.*

Z tohoto obecného pravidla však existují výjimky, vyžadované ústavním pořádkem, mezinárodním právem či právem EU, a to i v situaci pozdějších změn skutkového stavu. K prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. však soudy přistupují s obezřetností (srov. k tomu obecně rozsudek ze dne 9. 9. 2020, čj. 6 Afs 176/2019-31, body 20 až 24).

Jedna z těchto výjimek plyne z práva EU, konkrétně ze směrnice 2013/32/EU (tzv. procedurální směrnice). Podle čl. 4[6] odst. 3 směrnice platí, že členské státy zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval úplné a ex nunc posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně. Tento požadavek práva EU je tedy přímo použitelný na řízení před krajským soudem, nestanoví však povinnost zajistit stejný procesní komfort též pro řízení před NSS [srov. k tomu např. rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, čj. 10 Azs 194/2015-32, body 22 až 24, nález ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16 (N 66/81 SbNU 153), body 24 až 35, případně rozsudek NSS ze dne 19. 10. 2021, čj. 1 Azs 292/2021-51, body 28 až 30].*

Další výjimky plynou z práva na život a ochranu zdraví člověka, chráněných ústavou i mezinárodním právem (např. v čl. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod). Rozšířený senát k tomu již před jedenácti lety poznamenal, že soud nemůže přehlédnout (bez ohledu na obsah žaloby či kasační stížnosti), pokud by byly dány důvody k ochraně žalobce před hrozící vážnou újmou v zemi původu, které žalovaný nezohlednil za situace, kdy již nepřichází v úvahu žádné další řízení, v němž by mohla být ochrana poskytnuta. Pokud má tedy například soud k dispozici poznatky o tom, že žadateli je nezbytné poskytnout doplňkovou ochranu podle § 14a zákona o azylu, neboť její neposkytnutí by bylo narušením zásady non-refoulement a ochranu již nelze poskytnout v jiném řízení, rozhodnutí žalovaného zruší, aniž by taková skutečnost musela být vůbec výslovně namítána (usnesení rozšířeného senátu ze dne 8. 3. 2011, čj. 7 Azs 79/2009-84, č. 2288/2011 Sb. NSS, bod 23).

Podobně i novější judikatura uvádí, že soud včetně NSS bude povinen prolomit pravidlo stanovené v § 75 odst. 1 s. ř. s. z důvodu možného porušení Úmluvy pouze ve výjimečných případech (v rozsudku ze dne 4. 2. 2013, čj. 8 Azs 27/2012-65, bylo konkrétně v sázce právo na respektování rodinného a soukromého života dle čl. 8 Úmluvy). A to tehdy, pokud (1) stěžovatel v řízení před soudem uvede skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu, (2) tyto skutečnosti nebyly bez vlastního zavinění stěžovatele předmětem zkoumání správního orgánu, (3) zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany, a (4) soud neshledá dostatečné záruky, že tyto nové skutečnosti budou dodatečně posouzeny v novém správním řízení (…).

Jistě i v nynější věci by bylo možné stěžovatele odkázat na to, aby podal novou žádost o mezinárodní ochranu. V sázce je však, na rozdíl od věci 8 Azs 27/2012, ochrana života stěžovatele, nikoli „jen" ochrana rodinného a soukromého života. Azylový příběh stěžovatele nezakládá na první pohled žádost zjevně nedůvodnou. Nynější situace na Ukrajině je nadto, jak již NSS podotkl výše, bezprecedentní. Nedá se srovnávat s ničím, čemu doposavad azylová judikatura NSS čelila. Na Ukrajině probíhají intenzivní boje, milióny ukrajinských uprchlíků již dorazily do Evropy či jsou na cestě. Rovněž české orgány řeší potřeby velkého množství uprchlíků z Ukrajiny, zajišťují jejich pobytový titul a otázky související. Právě proto také vláda dne 2. 3. 2022 přijala – z důvodu nutnosti reagovat na migrační vlnu velkého rozsahu – usnesení o vyhlášení nouzového stavu pro území České republiky (č. 43/2022 Sb.). O dva dny

* Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, Úř. věst. L 180, 29. 6. 2013, s. 60-95

později přijala Rada EU rozhodnutí 2022/382, kterým stanovila, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny a zavedla jejich dočasnou ochranu.[**]

Za této specifické situace není namístě odkazovat stěžovatele na možnost podat si novou žádost o mezinárodní ochranu. (...)"

[18] Nejvyšší správní soud dospěl v souladu se svými nedávnými rozhodnutími (viz rozsudky ze dne 25. 3. 2022, č. j. 8 Azs 336/2021 – 33, ze dne 24. 3. 2022, č. j. 1 Azs 36/2022 – 31, ze dne 31. 3. 2022, č. j. 9 Azs 13/2022 – 32, či ze dne 8. 4. 2022, č. j. 5 Azs 86/2021 – 33), k závěru, že ani v nyní posuzované věci není vzhledem k bezprecedentní situaci na Ukrajině namístě stěžovatele odkázat na možnost podat novou žádost o udělení mezinárodní ochrany či na využití institutu dočasné ochrany ve smyslu zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, u něhož navíc nelze předjímat, že se bude i na stěžovatele, který na území ČR přicestoval dlouho před 24. 2. 2022, skutečně vztahovat. Městský soud ve svém rozhodnutí mj. zmínil, že Ukrajina byla s účinností ode dne 23. 3. 2019, s výjimkou území tehdy kontrolovaných Ruskou federací, resp. proruskými separatisty, zařazena na seznam tzv. bezpečných zemí původu obsažený ve vyhlášce č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon o dočasné ochraně cizinců. Jak již však konstatoval Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021 – 31, od 24. 2. 2022 již Ukrajina bezpečnou zemí původu není a danou vyhlášku již nelze nadále ve vztahu k Ukrajině použít. Byť se ukrajinským ozbrojeným silám od té doby podařilo z Kyjevské, Černihivské a Sumské oblasti invazní vojska Ruské federace vytlačit a odhalit tak rozsah zcela mimořádné devastace těchto území, včetně nespočetných obětí nejen bojových operací, ale i vražd, mučení a dalších zločinů spáchaných příslušníky invazních vojsk na místním civilním obyvatelstvu, boje na východě a jihu země pokračují se zesilující intenzitou. Ani střední a západní část Ukrajiny nezůstala válkou nedotčena, byť zde prozatím přímé pozemní ozbrojené střety neprobíhají, nicméně řada míst v těchto oblastech se stává cílem ruských raketových či leteckých útoků, které si již rovněž vyžádaly oběti i z řad civilního obyvatelstva. To se týká i Lvovské oblasti, ze které pochází stěžovatel. Je tedy třeba, aby se žalovaný vzhledem k této zcela nové bezpečnostní situaci v zemi původu znovu zabýval mj. podmínkami pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. c) zákona o azylu.

[19] Dále, vedle nového posouzení otázky udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu zejména z hlediska zcela nových podmínek týkajících se případné branné povinnosti stěžovatele a jeho možného zapojení do nynějšího ozbrojeného konfliktu, jakož i stěžovatelem namítaného humanitárního azylu, bude rovněž nezbytné znovu posoudit i možné důvody pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu z pohledu osobních a rodinných vazeb stěžovatele na území ČR.

[20] Nejvyšší správní soud připomíná, že se otázkou možného porušení čl. 8 Úmluvy vycestováním žadatele o mezinárodní ochranu a tedy případného udělení doplňkové ochrany dle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu žadateli o mezinárodní ochranu

[**] Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 ze dne 4. března 2022, kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES, a kterým se zavádí jejich dočasná ochrana. Úř. věst. L 71, 4. 3. 2022, s. 1-6

opakovaně zabýval (viz např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 – 71, ze dne 25. 1. 2013, č. j. 5 Azs 7/2012 – 28, nebo ze dne 18. 6. 2021, č. j. 5 Azs 162/2020 – 47). Nejvyšší správní soud rovněž již několikrát zdůraznil, že správní orgány jsou povinny zohlednit i mezinárodní závazky, které pro Českou republiku vyplývají z Úmluvy o právech dítěte (viz např. rozsudky ze dne 16. 3. 2020, č. j. 5 Azs 404/2019 – 28, a ze dne 29. 5. 2020, č. j.5 Azs 220/2019 – 33, publ. pod č. 4034/2020 Sb. NSS). Ačkoli se naposled zmiňovaná judikatura vztahuje primárně k rozhodnutím správních orgánů přijatým podle zákona o pobytu cizinců, musí být za situace, kdy zákon o azylu ukládá žalovanému povinnost udělit žadateli doplňkovou ochranu mj. v případě, kdy by jeho vycestování bylo v rozporu s mezinárodními závazky ČR (tedy např. s čl. 8 Úmluvy, jak je interpretován v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva, či s Úmluvou o právech dítěte), přiměřeně uplatňována právě i na posouzení skutečného nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu (srov. např. již zmiňovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2021, č. j. 5 Azs 162/2020 – 47, nebo rozsudek ze dne 25. 2. 2022, č. j. 5 Azs 82/2020 – 64).

[21] V dalším řízení tedy musí žalovaný v rámci nového posouzení žádosti stěžovatele o mezinárodní ochranu vzít v potaz to, že na Ukrajině probíhá válečný konflikt, takže stěžovatel a jeho rodina nemohou realizovat svůj soukromý a rodinný život v zemi původu, a zároveň zohlednit i výše citovanou judikaturu týkající se případů, kdy by vycestování žadatele bylo v rozporu s ochranou jeho soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 8 Úmluvy, resp. s nejlepším zájmem jeho nezletilého dítěte ve smyslu čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte.

[22] Nejvyšší správní soud uzavírá, že je na žalovaném, aby znovu posoudil žádost stěžovatele ve světle aktuální situace na Ukrajině a z ní vyplývajících důsledků a rovněž i z hlediska veškerých dosud nastalých rozhodných skutečností, které by mohly odůvodňovat udělení mezinárodní ochrany.

IV.
Závěr a náklady řízení

[23] Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů v souladu s § 110 odst. 1 a 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 1 a 4 s. ř. s. zrušil rozsudek městského soudu i rozhodnutí žalovaného a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V něm bude žalovaný, jak již bylo uvedeno, postupovat podle závazného právního názoru vysloveného v tomto rozsudku Nejvyššího správního soudu [§ 110 odst. 2 písm. a) ve spojení s § 78 odst. 5 s. ř. s.].

[24] Podle § 110 odst. 3 věty druhé s. ř. s. rozhodne Nejvyšší správní soud v případě, že zruší podle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. rozhodnutí žalovaného, o nákladech řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení před krajským (městským) soudem. Náklady řízení tvoří v tomto případě jeden celek a Nejvyšší správní soud tak rozhodl o jejich náhradě výrokem vycházejícím z § 60 odst. 1 s. ř. s. Stěžovatel byl na základě rozsudku Nejvyššího správního soudu ve věci úspěšný, má tedy vůči neúspěšnému žalovanému právo na náhradu důvodně vynaložených nákladů.

[25] Stěžovatel ovšem byl ve smyslu § 11 odst. 2 písm. i) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v relevantním znění, osvobozen od placení soudního poplatku

v řízení o žalobě i o kasační stížnosti a z obsahu spisu městského soudu je patrné, že v řízení před městským soudem nebyl zastoupen, a ani nedoložil, že by mu v souvislosti s tímto řízením vznikly jakékoli jiné náklady. Stěžovatel však vynaložil náklady na své zastoupení v řízení před Nejvyšším správním soudem, kde byl zastoupen advokátem Mgr. et Mgr. Václavem Klepšem, proto mu náleží náhrada nákladů spojených s tímto zastoupením; pro určení její výše se použije v souladu s § 35 odst. 2 s. ř. s. vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“).

[26] Náklady stěžovatele na řízení o kasační stížnosti spočívají v částce odpovídající odměně advokátovi ve výši 3 100 Kč za jeden úkon právní služby, tj. převzetí a přípravě zastoupení [§ 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) advokátního tarifu], a dále v paušální náhradě hotových výdajů advokáta ve výši 300 Kč za tento úkon (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Celkem tedy přísluší stěžovateli náhrada nákladů zastoupení ve výši 3 400 Kč. K její úhradě stanovil Nejvyšší správní soud žalovanému přiměřenou lhůtu.

P o u č e n í :
Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 14. dubna 2022

JUDr. Jakub Camrda
předseda senátu